

การเปรียบเทียบวิธีการนิยามศัพท์ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 กับ พจนานุกรมภาษาลาว สถาบันวิทยาศาสตร์สังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2555*

นาวอน จอน^{1**}, สิริวรรณ นันทจันทูล², พุทธชาติ โปธิบาล³
^{1,2} ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
³ ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Received: 20 March 2019

Revised: 14 July 2019

Accepted: 25 July 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบวิธีการนิยามศัพท์ในภาษาไทยจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 กับภาษาลาวจาก พจนานุกรมภาษาลาว สถาบันวิทยาศาสตร์สังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2555 ขอบเขตในการวิจัยเก็บข้อมูลทุกหมวดพยานะจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 จำนวน 11,654 คำ และภาษาลาวจากพจนานุกรมภาษาลาว สถาบันวิทยาศาสตร์สังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2555 จำนวน 12,155 คำ ผู้วิจัยศึกษาและเปรียบเทียบรูปแบบของการนิยามศัพท์ในพจนานุกรมภาษาไทยและ พจนานุกรมภาษาลาว ผลการวิจัยพบวิธีการนิยามศัพท์ในภาษาไทยและภาษาลาว 5 รูปแบบ ในบทความนี้ ผู้วิจัยนำเสนอเฉพาะผลการศึกษาวิธีการนิยามศัพท์ รูปแบบที่ 3 เป็นการนิยามคำศัพท์ 3 วิธีผสมผสาน กันทั้งภาษาไทยและภาษาลาว เนื่องจากพบรูปแบบที่ 3 มากที่สุดจาก 5 รูปแบบ ซึ่งในภาษาไทยพบวิธีการนิยาม 3 วิธีจำนวน 32 ลักษณะ และในภาษาลาว มี 3 วิธีจำนวน 24 ลักษณะ รูปแบบในการนิยามศัพท์ใน ภาษาไทยและภาษาลาวที่พบเหมือนกันมี 7 ลักษณะ รูปแบบในการนิยามในภาษาไทยและภาษาลาวที่แตกต่างกัน ในภาษาไทยมี 27 ลักษณะ ส่วนภาษาลาวมี 17 ลักษณะ

คำสำคัญ: เปรียบเทียบ การนิยามศัพท์ ภาษาไทย ภาษาลาว พจนานุกรม

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 กับพจนานุกรมภาษาลาวสถาบันวิทยาศาสตร์สังคมแห่งชาติ ค.ศ.2012 สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: nawonjeon@gmail.com

The Comparison Between the Lexical Definition Used in the Thai Dictionary of the Royal Institute 2011 and the Lao Dictionary of the National Science Council 2012*

Nawon Jeon^{1,**}, Siriwan Nantachantoon², Puttachat Potibal³

^{1,2} Department of Thai Language, Faculty of Humanities, Kasetsart University

³ Department of Linguistics, Faculty of Humanities, Kasetsart University

Abstract

The purpose of this study was to compare lexical definitions between Thai and Lao dictionaries. The framework of the study included the information collected from every alphabet category from the Thai Dictionary of the Royal Institute, 2011 with a total of 11,654 words and the Lao Dictionary of the National Science Council, 2012 with a total of 12,155 words. The results of the research revealed 5 types of lexical definition in both Thai and Lao. In this study, only the 3rd type of definition, or a combination method between Thai and Lao, was presented as it was found that this type was the most used out of the 5 types. This 3rd type was used in Thai for 32 forms. Whereas, in Lao, this 3rd type was used in 24 forms. There were 7 similarities found between the lexical definition of Thai and Lao. However, there were 27 differences in lexical definition found in Thai, whereas, there were 17 differences found in Lao.

Keywords: Comparison, Definition, Thai, Lao, Dictionary

* This article is part of the Doctor of Philosophy Thesis on A Comparative Study of Words in the Royal Institute Dictionary, B.E. 2554 and the Lao Dictionary of the National Academy of Social Sciences, A.D. 2012., Department of Thai Language Faculty of Humanities, Kasetsart University.

**Corresponding Author; E-mail: nawonjeon@gmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การแยกแยะภาษาไทยกับภาษาลาวออกจากกัน เป็นเรื่องยากสำหรับคนต่างชาติ ผู้วิจัยเป็นคนเกาหลีที่สนใจการศึกษาภาษาไทยและภาษาลาว ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีความสัมพันธ์ กันอย่างแนบแน่น ภาษาไทยกับภาษาลาวเป็นคนละภาษา แต่มีลักษณะบางประการคล้ายกัน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของคณาจารย์ Department of Linguistics, Faculty of Humanities, Kasetsart University (1999) ว่า “ภาษาลาวเปรียบเสมือนภาษาของบ้านพี่เมืองน้อง แม้ว่าจะมีความคล้ายกันหลาย ประการ แต่ก็มีลักษณะที่แตกต่างกันในทุกระบบของภาษา เช่น ระบบเสียง ระบบคำ ระบบความหมาย การสะกดคำ และตัวอักษร นับได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่มีความหมายแตกต่างกันในหลายๆ ประเด็น ทั้งๆ ที่ทั้งสองภาษาจัดอยู่ในกลุ่มภาษาตระกูลไต (Tai) ด้วยกัน”

นอกจากความแตกต่างกันในทุกระบบของภาษาตามที่กล่าวข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยยังพบข้อสังเกตประการหนึ่ง คือ มีการใช้รูปศัพท์เดียวกันแต่มีการนิยามศัพท์แตกต่างกัน ดังที่ Rodboon (1974) ได้ยกตัวอย่างคำว่า “ก้อง” ในภาษาไทยมีความหมายว่า บรรณาการ ขณะที่ “ก้อง” ในภาษาลาวมีความหมายว่า ข้างใต้ แม้ว่าจะเป็นชนิดของคำเดียวกัน คือ คำนาม

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการนิยามความหมายของคำศัพท์มากยิ่งขึ้น เพราะการเข้าใจความหมาย ศัพท์และการนิยามศัพท์จะทำให้เข้าใจภาษาไทยและภาษาลาวดีขึ้น ทั้งนี้การหาความหมายสามารถ สืบค้นคำศัพท์ได้จาก พจนานุกรม (Dictionary) ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ทางภาษาเป็นแหล่งรวบรวมศัพท์ ที่ปรากฏใช้ในสังคม

ในประเทศไทยหนังสือพจนานุกรมไทยฉบับที่ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับทั่วไป คือ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน รับผิดชอบโดยสำนักงานราชบัณฑิตยสภา ส่วนในสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาวก็มีหนังสือพจนานุกรมภาษาลาว สถาบันวิทยาศาสตร์สังคมแห่งชาติ ที่ใช้เป็นเอกสาร อ้างอิงระดับชาติเช่นเดียวกัน

ผู้วิจัยสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพจนานุกรม พบงานวิจัยที่ศึกษาข้อมูลจากพจนานุกรม ได้แก่ Bumrungsuk (2014) ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีผลต่อการใช้คำต่างประเทศในภาษาไทย ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยกับภาษาลาวทั้ง 4 รายการ ได้แก่ Rodboon (1974) ศึกษาเรื่องคำไทย-ลาวที่เหมือนกันแต่ต่างความหมาย Chanthao (2011) ศึกษาเรื่องการสัมผัสภาษา: ภาษาไทยและภาษาลาวของคนลาว Yooyen (1997) ศึกษาเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภาษาไทยกับภาษาลาว และข้อบกพร่องในการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาลาวที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และ Nakasiri (1999) ศึกษาเรื่องเบื้องหลังงานวิจัยเรื่องพจนานุกรมสามภาษา: ลาว – ไทย – อังกฤษ จากงานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยพบว่าไม่มีผู้ศึกษาเปรียบเทียบวิธีการนิยามศัพท์ภาษาไทยและภาษาลาว

จากความน่าสนใจเรื่องความแตกต่างของการนิยามศัพท์ในภาษาไทยและภาษาลาว ผู้วิจัย จึงสนใจศึกษาเปรียบเทียบวิธีการนิยามศัพท์ภาษาไทยและศัพท์ภาษาลาว โดยเก็บข้อมูลภาษาไทย จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 และพจนานุกรมภาษาลาว สถาบันวิทยาศาสตร์ สังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2555 การศึกษาในแง่มุมของการนิยามศัพท์นี้ ผู้วิจัยคิดว่าจะทำให้ผู้วิจัยหรือ ชาวต่างประเทศเรียนรู้ภาษาไทยและภาษาลาวได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบวิธีการนิยามศัพท์ในภาษาไทยจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 กับภาษาลาวจาก พจนานุกรมภาษาลาว สถาบันวิทยาศาสตร์สังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2555

ข้อตกลงเบื้องต้น

งานวิจัยนี้ใช้คำย่อต่อไปนี้

1. คำว่า “พจนานุกรมภาษาไทย” เป็นคำย่อของ “พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554”
2. คำว่า “พจนานุกรมภาษาลาว” เป็นคำย่อของ “พจนานุกรมภาษาลาว สถาบันวิทยาศาสตร์สังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2555”

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการวิเคราะห์ลักษณะของการนิยามศัพท์จากการทบทวนวรรณกรรม และนำมาประมวลเป็นแนวคิดการวิเคราะห์วิธีการนิยามศัพท์ได้ 13 ชนิด ตามแนวคิดของ Changkwanyun (2009) Nuambunleu (2003) และ Yamaphai (1996) ได้แก่

1. การนิยามแบบอธิบาย ประกอบด้วย 4 ลักษณะได้แก่
 - 1.1 การนิยามโดยการบรรยาย หมายถึง เป็นการนิยามโดยบอกคุณสมบัติ และระบุลักษณะเฉพาะของสิ่งที่นิยาม
 - 1.2 การนิยามโดยรูปแบบรายงาน หมายถึง เป็นวิธีการนิยามโดยบอกลักษณะ การใช้ศัพท์นั้นในสังคม เช่น การระบุในคำนิยามว่าศัพท์นั้นเป็นคำไม่สุภาพ เป็นภาษาปาก
 - 1.3 การนิยามด้วยวิธีบอกสิ่งเฉพาะ หมายถึง เป็นการกำหนดบทนิยาม โดยยกตัวอย่างสิ่งที่เกี่ยวข้องกับศัพท์นั้น อาจเป็นชื่อสิ่งของหรือเหตุการณ์มาประกอบบทนิยาม
 - 1.4 การนิยามโดยอาศัยประสบการณ์ หมายถึง เป็นการนิยามด้วยวิธีที่ไม่อาศัยคำ เป็นวิธีการบอกความหมายโดยใช้คำชี้ การชี้ หรือรูปภาพ แต่มีข้อจำกัดคือใช้กับศัพท์ที่เป็นรูปธรรมได้เท่านั้น
2. การนิยามโดยการแปลศัพท์ แบ่งเป็น 2 วิธี ดังนี้
 - 2.1 การนิยามด้วยวิธีใช้คำไวพจน์ หมายถึง เป็นการกำหนดบทนิยาม โดยใช้คำที่มีความหมายเหมือนกันในลักษณะของการเลือกใช้คำมาแทนศัพท์ ซึ่งเหมาะกับการนิยามศัพท์ ที่ทั่วไปไม่ต้องการความหมายเฉพาะเจาะจง
 - 2.2 การนิยามโดยการยกนिरูติ หมายถึง เป็นการนิยามโดยการยกเอารากศัพท์ มากำหนดความหมายว่าศัพท์นั้นมีที่มาอย่างไร
3. การนิยามด้วยวิธีสังเคราะห์ หมายถึง เป็นการกำหนดบทนิยามที่ระบุความสัมพันธ์ ของศัพท์ที่จะนิยามกับสิ่งอื่น ๆ ว่ามีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร อาจใช้ในกรณีที่วิธีการนิยามวิธีอื่น เช่น ศัพท์ที่นิยามด้วยวิธีการวิเคราะห์ไม่ได้ เนื่องจากวิธีการสังเคราะห์ให้ความชัดเจนกว่า
4. การให้บทนิยามโดยการบอกกฎของสิ่งนั้น หมายถึง ใช้กับศัพท์ที่ไม่ได้เป็นชื่อของสิ่งหนึ่งสิ่งใด มักใช้กับคำที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ ในประโยค การนิยามจึงเป็นลักษณะของการบอกกฎการใช้คำศัพท์เหล่านั้น
5. การนิยามโดยอาศัยการเปรียบเทียบ หมายถึง เป็นการยกคำที่มีความเกี่ยวข้องกับศัพท์ ที่จะนิยามมาเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจศัพท์ที่นิยามมากยิ่งขึ้น
6. การนิยามด้วยวิธีอธิบายโดยนัย หมายถึง เป็นการนิยามโดยการอาศัยความในประโยค ที่นิยามในการอธิบายความหมายของศัพท์ โดยในบทนิยามมักจะมีศัพท์ที่ต้องการนิยามปรากฏอยู่ด้วย

7. การให้พินัยคำที่มีได้มีหน้าที่บอกข้อเท็จจริง หมายถึง การนิยามลักษณะนี้ เป็นการระบุว่าศัพท์นั้นแสดงอารมณ์อะไร หรือแสดงความรู้สึกใด ใช้กับศัพท์ที่ไม่สามารถแสดงให้เห็น ข้อเท็จจริงได้
8. การนิยามโดยใช้วิธีปฏิเสธแล้วจึงบ่งชี้คำนิยามด้วยวิธีอื่น ๆ หมายถึง เป็นวิธีการนิยามศัพท์ ที่ปฏิเสธว่าความหมายของศัพท์นั้นไม่ใช่อะไร เพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับศัพท์นั้น แล้วจึงบอกความหมายของศัพท์ที่แท้จริงด้วยการใช้วิธีต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
9. การนิยามปฏิบัติการ หมายถึง เป็นการนิยามที่มีลักษณะรายงานกระบวนการทดสอบ มักใช้กับศัพท์ที่เป็นวิชาแขนงเฉพาะ เช่น วิทยาศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์
10. การนิยามโดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง เป็นการนิยามโดยใช้ความหมายที่ผู้ทรงคุณวุฒิเคยกำหนดความหมายของศัพท์นั้นมาก่อน
11. การนิยามแบบเทียบภาษา หมายถึง เป็นการนิยามที่เมื่อบรรยายพินัยแล้วมีการใช้คำศัพท์ ภาษาอื่นประกอบการนิยาม
12. การอ้างคำในพจนานุกรมเดียวกัน หมายถึง เป็นการนิยามโดยไม่เขียนพินัยของศัพท์นั้น แต่ใช้การเชื่อมโยงอ้างอิงให้ความหมายของศัพท์อื่นซึ่งปรากฏในพจนานุกรมเล่มเดียวกันและเป็นคำ ที่มีความหมายเดียวกัน
13. การนิยามโดยใช้ตัวเลขบอกความหมาย หมายถึง การนิยามคำศัพท์ที่มีความหมายมากกว่า 1 ความหมายและใช้ตัวเลขกำกับแต่ละความหมาย

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยในเชิงคุณภาพ

ตัวอย่างในการวิจัย

ตัวอย่างในการวิจัย คือ พจนานุกรมจำนวน 2 เล่ม คือ พจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 และ พจนานุกรมภาษาลาว สถาบันวิทยาศาสตร์สังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2555 เพราะเป็นหนังสือรวบรวมถ้อยคำและสำนวนที่ใช้อยู่ในภาษา โดยเรียงลำดับตามอักษรแรก ของคำแต่ละคำบอกชนิดของคำตามไวยากรณ์ บอกความหมายของคำนั้น บางคำพจนานุกรมจะบอกเสียงอ่าน บอกที่มาทางภาษา พจนานุกรมจึงทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ทางภาษาเป็นแหล่งรวบรวมศัพท์ ที่ปรากฏใช้ในสังคมในประเทศไทย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 มีคำศัพท์หมวด ก-ฮ จำนวน 20,668 คำ จากนั้นคัดคำศัพท์ที่อยู่นอกเหนือขอบเขตการวิเคราะห์ ได้แก่ ชื่อเฉพาะ คำยืมจากภาษาต่างประเทศ คำวรรณคดี และคำวรรณคดี-คำยืม ทำให้มีจำนวนคำศัพท์หมวดพยัญชนะ ก-ฮ ในภาษาไทย ที่ใช้ศึกษา รวมทั้งสิ้น 11,654 คำ พจนานุกรมภาษาลาว สถาบันวิทยาศาสตร์สังคมแห่งชาติ 2012 หมวด ก-ฮ จำนวน 17,782 คำ คัดคำศัพท์ที่อยู่นอกเหนือขอบเขตการวิเคราะห์ ทำให้มีจำนวนคำศัพท์หมวดพยัญชนะ ก-ฮ ในภาษาลาวที่ใช้ศึกษารวมทั้งสิ้น 12,155 คำ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยพิจารณาเฉพาะคำหลัก ที่ปรากฏเหมือนกันในพจนานุกรมทั้งสองเล่ม

เครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ

ผู้วิจัยใช้วิธีสร้างเครื่องมือในการวิจัยตามที่ได้รวบรวมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและ การทบทวน เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีการประมวลความรู้ด้วยวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยทำแบบฟอร์มในการเก็บข้อมูลศัพท์ด้วยโปรแกรม Microsoft Excel เพื่อเก็บรวบรวมศัพท์ ในรูปแบบตารางศัพท์เก็บรวบรวมข้อมูล รายการศัพท์ทั้งหมดเรียงตามหมวดอักษรทุกหมวดอักษร ทั้งในพจนานุกรมไทยและลาว จากนั้นทำตารางสรุปข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการกำหนดแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์วิธีการนิยามศัพท์ทั้งภาษาไทยและภาษาลาวตามแนวคิดการวิเคราะห์วิธีการนิยามศัพท์ได้ 13 ชนิด ตามแนวคิดของ Changkwanyeeun (2009) Nuambunleu (2003) และ Yamaphai (1996)
2. เปรียบเทียบนิยามศัพท์¹ ของคำโดยการเปรียบเทียบความหมายที่ตรงกัน ไม่ดูจากรูปคำที่ตรงกัน เนื่องจากรูปคำทั้งภาษาไทยและภาษาลาวอาจมีความหมายถึงสิ่งที่ต่างกันได้
3. สรุปข้อมูลการเปรียบเทียบระบบวิธีการนิยามศัพท์ภาษาไทยในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 และภาษาลาวในพจนานุกรมภาษาลาว สถาบันวิทยาศาสตร์สังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2555

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์วิธีการนิยามคำศัพท์ภาษาไทยในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 และภาษาลาวในพจนานุกรมภาษาลาว สถาบันวิทยาศาสตร์สังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2555 ทุกหมวดพยัญชนะ พบว่าในคำศัพท์ 1 คำ มีวิธีการนิยาม 5 รูปแบบ ดังนี้

- 1) รูปแบบที่ 1 ใช้วิธีการนิยามศัพท์จำนวน 1 วิธี ตัวอย่างเช่น

“คน หมายถึง น. มนุษย์.” (Royal Institute, 2011)

ตรงกับวิธีการนิยามที่ 2.1 การนิยามด้วยวิธีใช้คำไวพจน์ เพียง 1 วิธี

- 2) รูปแบบที่ 2 ใช้วิธีการนิยามศัพท์จำนวน 2 วิธี ตัวอย่างเช่น

“แก่ หมายถึง บ. ใช้นำนานามฝ่ายรับ เช่น ให้เงินแก่เด็ก.” (Royal Institute, 2011)

การนิยามว่า “ใช้นำนานามฝ่ายรับ” ใช้วิธีการนิยามที่ 4 การให้บทนิยามโดยการบอกกฎของสิ่งนั้นตามด้วยการยกตัวอย่าง “เช่น ให้เงินแก่เด็ก” ใช้วิธีการนิยามที่ 1.3 เป็นการนิยามด้วยวิธีบอกสิ่งเฉพาะ

- 3) รูปแบบที่ 3 ใช้วิธีการนิยามศัพท์จำนวน 3 วิธี ตัวอย่างเช่น

“ยั่งยืน หมายถึง ก. ยืนยง, อยู่นาน, เช่น ขอให้มีความสุขยั่งยืน.” (Royal Institute, 2011)

¹ เปรียบเทียบนิยามศัพท์ (Definition) หมายถึง การ พิจารณาเทียบเคียงความเหมือนและความต่างของข้อความซึ่งเรียบเรียงขึ้นเพื่ออธิบายความหมายของศัพท์ในพจนานุกรม ซึ่งในงานวิจัยนี้ บทนิยามศัพท์ คือ ข้อความทั้งหมดที่ต่อจากศัพท์หลัก (คำตั้งหรือแม่คำ)

ใช้วิธีการนิยามดังนี้ “ยืนยง” ใช้วิธีการนิยามที่ 6 เป็นการนิยามด้วยวิธีอธิบายโดยนัย ตามด้วยวิธีการนิยามที่ 1.1 ข้อความว่า “อยู่นาน” เป็นการนิยามโดยการบรรยาย และตามด้วยการยกตัวอย่าง “เช่น ขอให้มีความสุข ยั่งยืน” ใช้วิธีการนิยามที่ 1.3 เป็นการนิยามด้วยวิธีบอกสิ่งเฉพาะ

4) รูปแบบที่ 4 ใช้วิธีการนิยามศัพท์จำนวน 4 วิธี ตัวอย่างเช่น

“แฉ ๑ น. เครื่องมือสำหรับพุน้ำให้เรือเคลื่อนไป ลักษณะคล้ายพาย แต่ด้ามยาวเรียว โคนด้ามมีที่จับ เรียกว่า หมวกแฉ มีหูแฉคล้องแฉ เข้ากับหลักแฉซึ่งปักอยู่ที่ไม้กระดานเรียกว่า เต่า; ๒ ก. พุน้ำให้เรือเคลื่อนไป; ๓ (ปาก) ก. รับผิดชอบ เช่น แฉอ่าว.” (Royal Institute, 2011)

เป็นคำศัพท์ที่มีหลายความหมายจึงใช้วิธีการนิยามที่ 13 เป็นการนิยามโดยใช้ตัวเลขบอกความหมาย โดยคำว่า “แฉ” มีทั้งสิ้น 3 ความหมาย จึงใส่หมายเลข ๑-๓ ตามด้วยวิธีการนิยามที่ 1.1 ข้อความว่า “เครื่องมือสำหรับพุน้ำให้เรือเคลื่อนไป ลักษณะคล้ายพาย แต่ด้ามยาวเรียว โคนด้ามมีที่จับ เรียกว่า หมวกแฉ มีหูแฉคล้อง แฉ เข้ากับหลักแฉซึ่งปักอยู่ที่ไม้กระดานเรียกว่า เต่า, พุน้ำให้เรือเคลื่อนไป” เป็นการนิยามโดยการบรรยาย ตามด้วยวิธีการนิยามที่ 1.2 การนิยามโดยรูปแบบรายงาน เป็นการบอกลักษณะของศัพท์นั้นในเชิงสังคมว่าคำว่า “แฉ” เป็นภาษาปาก และตามด้วยการยกตัวอย่าง “เช่น แฉอ่าว” เป็นวิธีการนิยามที่ 1.3 การนิยามด้วยวิธีบอกสิ่งเฉพาะ

5) รูปแบบที่ 5 ใช้วิธีการนิยามศัพท์จำนวน 5 วิธี ตัวอย่างเช่น

“สมรส [-รด] ก. แต่งงาน เช่น นาย ก สมรสกับนางสาว ข.; [-รด] ว. ที่เกี่ยวกับการแต่งงาน เช่น พิธีมงคลสมรส. ; [-รด] (กฎ) ว. ดู การสมรส.” (Royal Institute, 2011)

ใช้วิธีการนิยามดังนี้ “แต่งงาน” เป็นการนิยามวิธีที่ 2.1 การนิยามด้วยวิธีใช้คำไวพจน์ ตามด้วยการยกตัวอย่าง “เช่น นาย ก สมรสกับนางสาว ข, เช่น พิธีมงคลสมรส” เป็นวิธีการนิยามที่ 1.3 การนิยามด้วยวิธีบอกสิ่งเฉพาะ ตามด้วยข้อความ “ที่เกี่ยวกับการแต่งงาน” เป็นการนิยามวิธีที่ 1.1 การนิยามโดยการบรรยาย ตามด้วย “(กฎ)” เป็นการนิยามวิธีที่ 1.2 การนิยามโดยรูปแบบรายงาน เป็นการบอกลักษณะของศัพท์นั้นในเชิงสังคมว่าคำว่า “สมรส” เป็นภาษากฎหมาย และตามด้วยข้อความ “ดู การสมรส” เป็นการใช่วิธีการนิยามที่ 12 การอ้างคำในพจนานุกรมเดียวกัน

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบปริมาณรูปแบบวิธีการนิยามศัพท์ในพจนานุกรมภาษาไทยและพจนานุกรมภาษาลาว

รูปแบบ	การใช้วิธีการนิยาม	ไทย		ลาว	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	1 วิธี	7	8.05	7	11.29
2	2 วิธี	27	31.03	24	38.71
3	3 วิธี	32	36.78	24 ²	38.71
4	4 วิธี	19	21.84	7	11.29
5	5 วิธี	2	2.30	-	-
รวม		87	100	62	100

² ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่ 2 และ 3 มีจำนวนวิธีการนิยามศัพท์ 24 วิธีเท่ากัน แต่เมื่อพิจารณาวิธีย่อยแล้วพบว่ารูปแบบที่ 3 มีกลวิธีย่อยมากกว่ารูปแบบที่ 2 ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารายละเอียดการนิยามศัพท์เฉพาะรูปแบบที่ 3

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าวิธีการนิยามศัพท์ในพจนานุกรมภาษาไทยและพจนานุกรมภาษาลาว มีทั้งส่วนที่เหมือนและแตกต่างกัน กล่าวคือ ในพจนานุกรมภาษาไทยมีวิธีการนิยามศัพท์ทั้งสิ้น 5 รูปแบบ เรียงตามลำดับความถี่ดังนี้ รูปแบบที่พบความถี่สูงสุดคือ รูปแบบที่ 3 ใช้วิธีการนิยามศัพท์จำนวน 3 วิธี พบจำนวน 32 ลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 36.78 รองลงมาคือ รูปแบบที่ 2 ใช้วิธีการนิยามศัพท์จำนวน 2 วิธี พบจำนวน 27 ลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 31.03 และรูปแบบที่ 4 ใช้วิธีการนิยามศัพท์จำนวน 4 วิธี พบจำนวน 19 ลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 21.84 ส่วนรูปแบบที่ 1 และ 5 พบในความถี่ที่น้อยเมื่อเทียบกับรูปแบบอื่น ขณะที่การนิยามศัพท์ในพจนานุกรมภาษาลาวพบเพียง 4 รูปแบบ เรียงตามลำดับความถี่ดังนี้ รูปแบบที่พบความถี่สูงสุดมี 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่ 2 ใช้วิธีการนิยามศัพท์จำนวน 2 วิธี และรูปแบบที่ 3 ใช้วิธีการนิยามศัพท์จำนวน 3 วิธี โดยพบความถี่เท่ากันจำนวน 24 ลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 38.71 รองลงมาคือ รูปแบบที่ 1 ใช้วิธีการนิยามศัพท์เพียงวิธีเดียวและรูปแบบที่ 4 ใช้วิธีการนิยามศัพท์จำนวน 4 วิธี โดยพบความถี่เท่ากันจำนวน 7 ลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 11.29

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิยามศัพท์ในพจนานุกรมภาษาไทยและพจนานุกรมภาษาลาวในคำศัพท์ 1 คำที่พบมากที่สุดคือ รูปแบบที่ 3 เป็นการนิยามโดยใช้ 3 วิธีผสมผสานกัน ดังนั้นในบทความนี้ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดของการนิยามศัพท์รูปแบบที่ 3 โดยศึกษาวิธีการนิยามศัพท์ พร้อมทั้งเปรียบเทียบส่วนที่เหมือนและแตกต่างกันของวิธีการนิยามศัพท์ในพจนานุกรมภาษาไทยและพจนานุกรมภาษาลาวดังต่อไปนี้

1. วิธีการนิยามศัพท์ในพจนานุกรมภาษาไทยและภาษาลาว

วิธีการนิยามศัพท์ในพจนานุกรมภาษาไทย ใช้วิธีการนิยาม 3 วิธีผสมผสานกัน มีทั้งสิ้น 32 ลักษณะ ลักษณะการนิยามศัพท์ที่พบความถี่สูงสุดเรียงลำดับจากมากไปน้อย 5 อันดับ ได้แก่

1) วิธีที่ 1.1 การนิยามโดยการบรรยาย วิธีที่ 1.3 การนิยามด้วยวิธีบอกสิ่งเฉพาะ และวิธีที่ 1.4 การนิยามโดยอาศัยประสบการณ์

2) วิธีที่ 1.1 การนิยามโดยการบรรยาย วิธีที่ 1.3 การนิยามด้วยวิธีบอกสิ่งเฉพาะ และวิธีที่ 11. การนิยามแบบเทียบภาษา

3) วิธีที่ 1.1 การนิยามโดยการบรรยาย วิธีที่ 1.3 การนิยามด้วยวิธีบอกสิ่งเฉพาะ และวิธีที่ 12. การอ้างคำในพจนานุกรมเดียวกัน

4) วิธีที่ 1.1 การนิยามโดยการบรรยาย วิธีที่ 4. การให้บทนิยามโดยการบอกกฎของสิ่งนั้น และวิธีที่ 1.3 การนิยามด้วยวิธีบอกสิ่งเฉพาะ

5) วิธีที่ 1.1 การนิยามโดยการบรรยาย วิธีที่ 6. การนิยามด้วยวิธีอธิบายโดยนัย และวิธีที่ 11. การนิยามแบบเทียบภาษา

วิธีการนิยามศัพท์ในพจนานุกรมภาษาลาวใช้วิธีการนิยาม 3 วิธีผสมผสานกัน มีทั้งสิ้น 24 ลักษณะ ลักษณะการนิยามศัพท์ที่พบความถี่สูงสุดเรียงลำดับจากมากไปน้อย 5 อันดับ ได้แก่

1) วิธีที่ 1.1 การนิยามโดยการบรรยาย วิธีที่ 8 การนิยามโดยใช้วิธีปฏิเสธเสียก่อนแล้วจึงบ่งชี้คำนิยามด้วยวิธีอื่น ๆ และวิธีที่ 12 การอ้างคำในพจนานุกรมเดียวกัน

2) วิธีที่ 1.1 การนิยามโดยการบรรยาย วิธีที่ 1.3 การนิยามด้วยวิธีบอกสิ่งเฉพาะ และวิธีที่ 1.4 การนิยามโดยอาศัยประสบการณ์

3) วิธีที่ 1.1 การนิยามโดยการบรรยาย วิธีที่ 1.3 การนิยามด้วยวิธีบอกสิ่งเฉพาะ และวิธีที่ 11. การนิยามแบบเทียบภาษา

4) วิธีที่ 1.1 การนิยามโดยการบรรยาย วิธีที่ 6. การนิยามด้วยวิธีอธิบายโดยนัย และวิธีที่ 1.2 การนิยามโดยรูปแบบรายงาน

5) วิธีที่ 1.1 การนิยามโดยการบรรยาย วิธีที่ 6. การนิยามด้วยวิธีอธิบายโดยนัย และวิธีที่ 1.4 การนิยามโดยอาศัยประสบการณ์

2. วิธีการนิยามศัพท์ในพจนานุกรมภาษาไทยและพจนานุกรมภาษาลาวที่เหมือนกัน

จากผลการวิจัยพบว่า วิธีการนิยามศัพท์ในพจนานุกรมภาษาไทยและพจนานุกรมภาษาลาว มีบางลักษณะที่เหมือนกันดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบวิธีการนิยามศัพท์ในพจนานุกรมภาษาไทยและพจนานุกรมภาษาลาวที่เหมือนกัน

ลักษณะการนิยามศัพท์	ไทย	ลาว
1) 1.1 ³ , 1.3, 1.4 (บรรยาย + บอกสิ่งเฉพาะ + ประสบการณ์)	✓ ⁴	✓
2) 1.1, 1.3, 11 (บรรยาย + บอกสิ่งเฉพาะ + เทียบภาษา)	✓	✓
3) 1.1, 8, 12 (บรรยาย + ปฏิเสธ + อ้างคำ)	✓	✓
4) 1.1, 4, 1.3 (บรรยาย + บอกกฎของสิ่งนั้น + บอกสิ่งเฉพาะ)	✓	✓ (มีการสลับตำแหน่ง)
5) 1.1, 8, 6(บรรยาย + ปฏิเสธ + โดยนัย)	✓	✓ (มีการสลับตำแหน่ง)
6) 1.1, 1.3, 8 (บรรยาย + บอกสิ่งเฉพาะ + ปฏิเสธ)	✓ (มีการสลับตำแหน่ง)	✓ (มีการสลับตำแหน่ง)
7) 6, 1.2, 1.3 (โดยนัย + รายงาน + บอกสิ่งเฉพาะ)	6, 1.3, 1.2	✓

จากตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบวิธีการนิยามศัพท์ในพจนานุกรมภาษาไทยและพจนานุกรมภาษาลาวที่เหมือนกัน พบว่ามีลักษณะที่เหมือนกันดังนี้

2.1 ลักษณะการนิยามศัพท์ที่เหมือนกันทุกประการ เป็นการนิยามศัพท์ที่ใช้วิธีการนิยามเดียวกันทุกวิธี และอยู่ในตำแหน่งเดียวกันทั้งในพจนานุกรมภาษาไทยและพจนานุกรมภาษาลาวมี 3 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะที่ 1 คือ วิธีที่ 1.1 การนิยามโดยการบรรยาย วิธีที่ 1.3 การนิยามด้วยวิธีบอกสิ่งเฉพาะ และวิธีที่ 1.4 การนิยามโดยอาศัยประสบการณ์

ลักษณะที่ 2 คือ วิธีที่ 1.1 การนิยามโดยการบรรยาย วิธีที่ 1.3 การนิยามด้วยวิธีบอกสิ่งเฉพาะ และวิธีที่ 11 การนิยามแบบเทียบภาษา

³ ผู้วิจัยกำหนดตัวเลขวิธีการนิยามศัพท์ตามหัวข้อ “แนวคิดที่ใช้ในการวิจัย” ในบทความหน้า 4

⁴ เครื่องหมาย ✓ หมายถึง การนิยามศัพท์ทั้งในภาษาไทยและภาษาลาว มีลักษณะและตำแหน่งเหมือนกันทุกประการ

ลักษณะที่ 3 คือ วิธีที่ 1.1 การนิยามโดยการบรรยาย วิธีที่ 8 การนิยามโดยใช้วิธีปฏิเสธเสียก่อนแล้วจึงบ่งชี้
คำนิยามด้วยวิธีอื่น ๆ และวิธีที่ 12 การอ้างคำในพจนานุกรมเดียวกัน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 การใช้วิธีการนิยามเดียวกันทุกประการทั้งภาษาไทยและภาษาลาว โดยใช้วิธีที่ 1.1 การนิยามโดย
การบรรยาย วิธีที่ 1.3 การนิยามด้วยวิธีบอกสิ่งเฉพาะ และวิธีที่ 11 การนิยามแบบเทียบภาษา

คำศัพท์	ความหมาย
เนื้อเยื่อ	(1.1) น. กลุ่มของเซลล์ที่มีลักษณะเหมือนกัน ทำหน้าที่ร่วมกัน มีหลายชนิด (1.3) เช่น เนื้อเยื่อกล้ามเนื้อ เป็นเนื้อเยื่อส่วนที่ช่วยให้อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายเคลื่อนไหวได้ เนื้อเยื่อบุผิว เป็นเนื้อเยื่อที่ทำหน้าที่บุผิว นอก บุผิวใน บุโพรง บุท่อ บุต่อมของอวัยวะ . (1.3) (อ. tissue). (Royal Institute, 2011)
ความถี่ 2	(1.1) น. จำนวนรอบของงานสั่นไหวของคลื่นสูง, คลื่นแอมเพอที่คิดไว้จำนวน รอบต่อหนึ่งวินาที (1.3) เฉลี่ย: ความถี่ของกระแสไฟฟ้าสลับมี 50 รอบต่อวินาที. ใน ทางวิศวกรรมได้ใช้ความถี่รอบของงานสั่นไหววัดระยะนับว่า เจริญ. ในพจนานุกรม อังกฤษ (11) Hertz. (สะพานบุญวิทยาศาสตร์ สังคมแห่งเรา, 2012)

2.2 ลักษณะการนิยามศัพท์ที่ใช้วิธีการนิยามเดียวกันทุกวิธี แต่ละวิธีอยู่ในตำแหน่งเดียวกันทั้งใน
พจนานุกรมภาษาไทยและพจนานุกรมภาษาลาว และยังมีบางลักษณะเพิ่มเติมที่มีวิธีการนิยามเดียวกันแต่สลับ
ตำแหน่งกัน มี 3 ลักษณะ ได้แก่

ลักษณะที่ 1 คือ วิธีที่ 1.1 การนิยามโดยการบรรยาย วิธีที่ 4 การให้บทนิยามโดยการบอกกฎของสิ่งนั้น
และวิธีที่ 1.3 การนิยามด้วยวิธีบอกสิ่งเฉพาะ

ลักษณะที่ 2 คือ วิธีที่ 1.1 การนิยามโดยการบรรยาย วิธีที่ 8 การนิยามโดยใช้วิธีปฏิเสธเสียก่อนแล้วจึงบ่งชี้
คำนิยามด้วยวิธีอื่น ๆ และวิธีที่ 6 การนิยามด้วยวิธีอธิบายโดยนัย

ลักษณะที่ 3 คือ วิธีที่ 1.1 การนิยามโดยการบรรยาย วิธีที่ 1.3 การนิยามด้วยวิธีบอกสิ่งเฉพาะ และวิธีที่ 8
การนิยามโดยใช้วิธีปฏิเสธเสียก่อนแล้วจึงบ่งชี้คำนิยามด้วยวิธีอื่น ๆ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 2 การนิยามศัพท์ที่ใช้วิธีการนิยามเดียวกันทุกวิธี แต่ละวิธีอยู่ในตำแหน่งเดียวกัน และ ยังมีบางลักษณะที่
สลับตำแหน่งกัน โดยใช้วิธีที่ 1.1 การนิยามโดยการบรรยาย วิธีที่ 6 การนิยามด้วยวิธีอธิบาย โดยนัย และวิธีที่ 8 การ
นิยามโดยใช้วิธีปฏิเสธเสียก่อนแล้วจึงบ่งชี้คำนิยามด้วยวิธีอื่น ๆ

คำศัพท์	ความหมาย
ภูมิแพ้	[พุ่ม-] (1.1) น. สภาพที่ร่างกายมีปฏิกิริยาผิดปกติต่อสิ่งที่ตามธรรมชาติ เมื่อเข้า สู่ร่างกายคนทั่ว ๆ ไปแล้วจะ (8) ไม่มีอันตรายใด ๆ จะมีอันตราย ก็เฉพาะใน คนบางคนที่ (6) แพ้สิ่งนั้น เท่านั้น. (Royal Institute, 2011)
ใจสูง	(1.1) อ. ที่มีความคิดไทย, (6) ใจยอมเสียสละส่วนตัวเพื่อ ถิ่นทุกข์, ใจ (8) บ่ต่ำต่ำ. (สะพานบุญวิทยาศาสตร์ สังคมแห่งเรา, 2012)

2.3 ลักษณะการนิยามศัพท์ที่ใช้วิธีการนิยามเดียวกันทุกวิธีทั้งในพจนานุกรมภาษาไทยและพจนานุกรมภาษาลาวแต่สลับตำแหน่งกัน พบเพียงลักษณะเดียว ได้แก่ วิธีที่ 6 การนิยามด้วยวิธีอธิบายโดยนัย วิธีที่ 1.2 การนิยามโดยรูปแบบรายงาน และวิธีที่ 1.3 การนิยามด้วยวิธีบอกสิ่งเฉพาะ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 3 ลักษณะการนิยามศัพท์ที่ใช้วิธีการนิยามเดียวกันทุกวิธี แต่สลับตำแหน่งกัน โดยใช้วิธีที่ 6 การนิยามด้วยวิธีอธิบายโดยนัย วิธีที่ 1.3 การนิยามด้วยวิธีบอกสิ่งเฉพาะ และวิธีที่ 1.2 การนิยามโดย รูปแบบรายงาน

คำศัพท์	ความหมาย
กะผลุบกะโผล่	[-ผลุบ-โผล่] ⁽⁶⁾ ก.อาการที่ผลุบลงแล้วโผล่ขึ้น ^(1.3) เช่น ปลากระผลุบกะโผล่ขึ้นมาหายใจ, อาการที่ผลุบเข้าไปแล้วโผล่ออกมา ^(1.3) เช่น มารู้ผลุบกะโผล่อยู่หลังเวทีทำไม, จม ๆ ลอย ๆ ^(1.3) เช่น ขอนลอยน้ำกะผลุบกะโผล่, ^(1.2) โดยปริยายหมายความว่า ไปหรือมาไม่สม่ำเสมอ ^(1.3) เช่น ถ้าจะมาช่วยงานก็ขอให้มาสม่ำเสมอ อย่ากะผลุบกะโผล่ มาบ้างไม่มาบ้าง, ผลุบโผล่ ๆ หรือ ผลุบ ๆ โผล่ ๆ ก็ว่า. (Royal Institute, 2011)
ล่าช้า	⁽⁶⁾ ล่าช้า ที่ตัวกริยาในประโยค เพื่อจะขยายกริยาให้ช้าลง ^(1.2) โดยปะวิยาย หมายถึงการล่าช้าลงหรือที่ดั้นด้นล่าช้าในประโยคกริยาแต่ละคำ ^(1.3) เช่น: เวลาที่ล่าช้าล่าช้าในทางผู้เขียนเขียนข้อความ. (สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม, 2012)

3. วิธีการนิยามศัพท์ในพจนานุกรมภาษาไทยและพจนานุกรมภาษาลาวที่ต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่าเมื่อเปรียบเทียบวิธีการนิยามศัพท์ในพจนานุกรมภาษาไทยและ วจนानุกรมภาษาลาว นอกจากจะมีความเหมือนกันดังที่กล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีบางลักษณะที่แตกต่างกัน ลักษณะการนิยามศัพท์ ที่พบเฉพาะในพจนานุกรมภาษาไทยเท่านั้นมีจำนวน 27 ลักษณะ ส่วนลักษณะการนิยามศัพท์ที่พบเฉพาะ วจนानุกรมภาษาลาว เท่านั้นมีจำนวน 17 ลักษณะ ทั้งนี้ ในงานวิจัยพบทั้งลักษณะที่ แตกต่างกันเพียง 1 วิธี 2 วิธี และ 3 วิธี ดังตัวอย่างที่ 4-5 เป็นวิธีการนิยามศัพท์ที่พบเฉพาะในภาษาไทย และตัวอย่างที่ 6-7 เป็นวิธีการนิยามศัพท์ที่พบเฉพาะในภาษาลาว

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบวิธีการนิยามศัพท์ในพจนานุกรมภาษาไทยและพจนานุกรมภาษาลาว

ลักษณะการนิยามศัพท์เฉพาะภาษาไทย	ลักษณะการนิยามศัพท์เฉพาะภาษาลาว
1) 1.1, 1.3, 12 (บรรยาย + บอกสิ่งเฉพาะ + อ้างคำ)	1) 1.1, 6, 1.2 (บรรยาย + โดยนัย + รายงาน)
2) 1.1, 6, 11 (บรรยาย + โดยนัย + เทียบภาษา)	2) 1.1, 6, 1.4 (บรรยาย + โดยนัย + ประสพการณ์)
3) 1.1, 11, 1.3 (บรรยาย + เทียบภาษา + บอกสิ่งเฉพาะ)	3) 1.1, 8, 1.4 (บรรยาย + ปฏิเสธ + ประสพการณ์)
4) 1.2, 1.1, 8 (รายงาน + บรรยาย + ปฏิเสธ)	4) 4, 1.3, 11 (บอกกฎของสิ่งนั้น + บอกสิ่งเฉพาะ + เทียบภาษา)
5) 13, 1.1, 1.3 (โดยใช้ตัวเลขบอกความหมาย + บรรยาย + บอกสิ่งเฉพาะ)	5) 4, 8, 1.3 (บอกกฎของสิ่งนั้น + ปฏิเสธ + บอกสิ่งเฉพาะ)

จากตารางที่ 3 ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลการเปรียบเทียบวิธีการนิยามศัพท์ในพจนานุกรมภาษาไทยและ วจนนา
กรมภาษาลาวที่แตกต่างกันเฉพาะอันดับสูงสุดสุดมากไปหานอย 5 ลำดับ ดังตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่างที่ 4 การนิยามศัพท์ที่พบเฉพาะในพจนานุกรมภาษาไทย โดยใช้วิธีที่ 13 การนิยามโดยใช้ตัวเลข บอก
ความหมาย วิธีที่ 1.1 การนิยามโดยการบรรยาย และวิธีที่ 1.3 การนิยามด้วยวิธีบอกสิ่งเฉพาะ

คำศัพท์	ความหมาย		
กรรม๑,	(13) ๑ [กำ, กำมะ-]	(1.1) น. การ, การกระทำ, การงาน, กิจ,	(1.3) เช่น พลีกรรม ต่างกรรมต่างวาระ, เป็น
กรรม -๑	การดีก็ได้ ชั่วก็ได้	(1.3) เช่น กุศลกรรม อกุศลกรรม.	
	(13) ๒	(1.1) น. การกระทำที่ส่งผลร้ายมายังปัจจุบัน หรือซึ่งจะส่งผลร้ายต่อไปในอนาคต	(1.3) เช่น บัดนี้
	กรรมตามทันแล้ว ระวังกรรมจะตามทันนะ		
	(13) ๓	(1.1) น. บาป, เคาระห์.	(1.3) เช่น คนมีกรรม กรรมของฉันท้ ะ.
	(13) ๔	(1.1) น. ความตาย ในคำว่า ถึงแก่กรรม. (Royal Institute, 2011)	

ตัวอย่างที่ 5 การนิยามศัพท์ที่พบเฉพาะในพจนานุกรมภาษาไทย โดยใช้วิธีที่ 1.2 การนิยามโดยรูปแบบรายงาน วิธี
ที่ 1.1 การนิยามโดยการบรรยาย และวิธีที่ 8 การนิยามโดยใช้วิธีปฏิเสธเสียก่อนแล้วจึงบ่งชี้คำนิยามด้วยวิธีอื่น ๆ

คำศัพท์	ความหมาย
จ้อง ^(1.2) (ปาก)	^(1.1) ว. หงอยเหงา, เชื่อง, ⁽⁸⁾ ไม่กล้า, ไม่คึกคัก. (Royal Institute, 2011)

ตัวอย่างที่ 6 การนิยามศัพท์ที่พบเฉพาะในภาษาลาว โดยใช้วิธีที่ 4 การให้บทนิยามโดยการบอกกฎของสิ่งนั้น ด้วยวิธี
ที่ 1.3 การนิยามด้วยวิธีบอกสิ่งเฉพาะและ วิธีที่ 11 การนิยามแบบเทียบภาษา

คำศัพท์	ความหมาย
ຄຳກິລິຍາວິເສດ	(4) ນ. ນຳໃຊ້ປະກອບຄຳທ້ຍຂອງຄຳກິລິຍາ ຫຼື ຄຳວິເສດດ້ວຍ ກັນໃຫ້ມີຄວາມ ໝາຍ ແຕກຕ່າງກັນອອກໄປ (1.3) ເຊັ່ນ: ແລ່ນກຸ່ນໆ, ລົ້ມອາບຟາບ, ຂົມອຳ ລ່າ, ແດງບາບໆ ຄຳວິຊາການທາງພາສາດວ່າ (11) adv. (ສະຖາບັນວິທະຍາ ສາດສັງຄົມແຫ່ງຊາດ, 2012)

ตัวอย่างที่ 7 การนิยามศัพท์ที่พบเฉพาะในภาษาลาว โดยใช้วิธีที่ 4 การให้บทนิยามโดยการบอกกฎของสิ่งนั้น วิธีที่ 8
การนิยามโดยใช้วิธีปฏิเสธเสียก่อนแล้วจึงบ่งชี้คำนิยามด้วยวิธีอื่น ๆ และวิธีที่ 1.3 การนิยามด้วยวิธีบอกสิ่งเฉพาะ

ຄຳສັຟຸ່	ຄວາມຫມາຍ
ດອກ 2	(4) ວ. ຄຳໃຊ້ປະກອບທ້າຍປະໂຫຍກຫຼືຄຳເວົ້າ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຄວາມວ່າ: (8) ບໍ່ແມ່ນ ແນວນັ້ນບໍ່ ເປັນດັ່ງນັ້ນ (1.3) ເຊັ່ນ:ບໍ່ແມ່ນດອກ, ບໍ່ໄປດອກ, ບໍ່ກິນດອກ, ບໍ່ເຮັດ ດອກ.(ສະຖາບັນ ວິທະຍາສາດສັງຄົມແຫ່ງຊາດ, 2012)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการนิยามศัพท์ที่พบมากในพจนานุกรมภาษาไทย คือ รูปแบบที่ใช้วิธีการนิยาม 3 วิธี พบทั้งสิ้น 32 ลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 36.78 และรูปแบบการนิยามศัพท์ที่พบมากในพจนานุกรมภาษาลาว คือ รูปแบบที่ใช้วิธีการนิยาม 3 วิธีเช่นเดียวกัน พบทั้งสิ้น 24 ลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 38.71

สรุปผลการวิจัยได้ว่า วิธีการนิยามศัพท์ในพจนานุกรมภาษาไทยและพจนานุกรมภาษาลาวที่เหมือนกันมี 7 ลักษณะ ที่พบเฉพาะในพจนานุกรมภาษาไทยมี 27 ลักษณะ และพบเฉพาะในพจนานุกรมภาษาลาวมี 17 ลักษณะ แม้ว่าทั้งภาษาไทยและภาษาลาวเป็นตระกูลภาษาเดียวกันก็ตาม แต่ในการนิยามความหมาย พบทั้งวิธีการนิยามที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ซึ่งภาษาไทยมีจำนวนรูปแบบวิธีการนิยามศัพท์ที่หลากหลายมากกว่าภาษาลาว นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่าภาษาไทยใช้รูปแบบการสลับตำแหน่งวิธีการนิยามศัพท์มากกว่ารูปแบบของภาษาลาว

อภิปรายผล

1. วิธีการนิยามศัพท์สะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญต่อวิธีการอธิบายความหมายระหว่างพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 และพจนานุกรมภาษาลาว สถาบันวิทยาศาสตร์สังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2555 ที่เหมือนและแตกต่างกันในพจนานุกรมภาษาไทยมีวิธีการนิยามศัพท์ให้ความหมายค่อนข้างซับซ้อน ประกอบด้วย การให้รายละเอียด การบอกที่มาทางนิรุกติศาสตร์ การยกตัวอย่างประกอบกรอธิบาย พร้อมทั้งการจัดกลุ่มวงศัพท์ ส่วนพจนานุกรมภาษาลาวเน้นการอธิบายความหมายอย่างกระชับ ชัดเจน เน้นคำศัพท์ที่ปรากฏใช้ในชีวิตประจำวัน

2. คณะกรรมการผู้รับผิดชอบชำระพจนานุกรมในภาษาไทยและภาษาลาวมีความแตกต่างกันพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เก็บคำศัพท์จากทุกวงการ ส่วนพจนานุกรมภาษาลาวเก็บคำศัพท์โดยนักภาษาศาสตร์เท่านั้น อาจกล่าวได้ว่าพจนานุกรมภาษาไทยรวบรวมคำศัพท์จากหลายแขนง จัดทำโดยนักวิชาการหลากหลายสาขาทำให้คำศัพท์มีความหลากหลาย ส่งผลให้การนิยามศัพท์มีความหลากหลายตามไปด้วย ขณะที่พจนานุกรมภาษาลาวจัดทำโดยนักวิชาการด้านภาษาศาสตร์เพียงสาขาเดียวจึงทำให้มีคำศัพท์ และวิธีการนิยามศัพท์น้อยกว่าพจนานุกรมภาษาไทย

3. วัตถุประสงค์ในการจัดทำพจนานุกรมที่คล้ายกัน ส่งผลให้วิธีการนิยามศัพท์ในพจนานุกรม ภาษาไทย และพจนานุกรมภาษาลาวบางส่วนคล้ายกับพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานเกิดขึ้นจากรัฐบาล และใช้เพื่อเป็นมาตรฐานในการเขียนสะกดคำ ขณะที่พจนานุกรมภาษาลาวจัดทำขึ้นเพื่อเป็น คลังศัพท์ที่ถูกต้องครบถ้วนและใช้เป็นพื้นฐานในการเขียนและพูดภาษาลาว

4. รูปแบบการนิยามศัพท์ในภาษาไทยและภาษาลาวพบทั้งส่วนที่เหมือนและแตกต่างกัน พจนานุกรมภาษาลาวเน้นการอธิบายความหมายอย่างกระชับ ชัดเจน เน้นคำศัพท์ที่ปรากฏ ใช้ในชีวิตประจำวัน แต่ในพจนานุกรมภาษาไทยมีวิธีการนิยามศัพท์ ให้ความหมาย ในพจนานุกรม หลายหลายวิธี ประกอบด้วย การให้รายละเอียด ซึ่งสอดคล้องกับ Royal Institute (2011) ที่กล่าวว่า การระบุพจนานุกรมศัพท์ (definition) ประกอบด้วย การออกเสียง (pronunciation) หน้าที่ทางไวยากรณ์ (grammatical category) ความหมาย (meaning) ทั้งความหมายตรง (denotative meaning) ความหมายแฝง หรือความหมายโดยนัย (connotative meaning) การใช้ (usage) หรือขอบเขตของการใช้ (range of application) ประวัติความเป็นมา ของคำ (etymology) การแบ่งพยางค์ในคำ

(syllabification) การสร้างคำใหม่จากรากศัพท์ (word derivation) คำพ้องความหมาย (synonym) ภาพประกอบ (illustration) เป็นเนื้อหาข้อมูลของคำศัพท์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ควรจะนำงานวิจัยนี้ไปเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ประชาชนลาว และการเรียนการสอนภาษาลาวให้แก่ประชาชนไทย รวมทั้งชาวต่างประเทศอื่น ๆ ที่สนใจ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเปรียบเทียบคำหลายความหมายจากพจนานุกรมภาษาไทยและพจนานุกรมภาษาลาว และศึกษาคำความหมายโดยนัย

เอกสารอ้างอิง

- Bumrungsuk, S. (2014). *The effect of social change on the use of foreign words in Thai*. Thesis of the Degree of the Doctor of Philosophy Program in field of study, Bangkok: Kasetsart University. (in Thai)
- Changkwaneyun, P. (2009). *Resoning: practical logic*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (in Thai)
- Chanthao, R. (2011). Language contact: Thai language and Lao language of Lao people. *Journal of Mekong Societies*, 7 (3), 121-134. (in Thai)
- Chanthao, R. (2017). *Lao Newspaper: Headline*. Khon Kaen: Faculty of Humanities and Social Sciences Khon Kaen University. (in Thai)
- Department of Linguistics, Faculty of Humanities, Kasetsart University (1999). *Dictionary Lao-Thai-English Commemoration Edition*. Bangkok: Kasetsart University. (in Thai)
- Nakasiri, K. (1999). Behind the research Dictionary: Lao-Thai-English. *Journal of Humanities, including academic*, 7, 103-109. (in Thai)
- National Social Sciences Council. (2012). *Lao Dictionary*. Vientian: National Publication.
- Nuambunleu, S. (2003). *Lexical Definition*. Nakhon Pathom: Silapakorn University. (in Thai)
- Rodboon, S. (1974). Thai-Lao words are the same but different. *Language and Book*, 12 (May), 37-51. (in Thai)
- Royal Institute. (2011). *Dictionary of the Royal Institute B.E. 2554*. 2nd Edition. Bangkok: Nanmeebooks Publication. (in Thai)
- Yamaphai, S. (1996). Thinking and language. *Teaching documents of Thai language, Unit 1-8*, Sukhothai Tammathirat University. Nonthaburi: Sukhothai Tammathirat University. (in Thai)
- Yooyen, W. (1997). A comparative study of the differences between Thai and Lao Languages and the deficiencies in using Thai language of Lao students at Kasetsart University. *Journal of Humanities, including academic*, 5 (1), 35-54. (in Thai)